SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 58. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 30, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 30-го БЕРЕЗНЯ 1989 Ч. 58. РІК XCVI.

В БИКОВНІ ВБИВАЛИ ЕНКАВЕДИСТИ

Москва. — Офіційна урядова комісія дійшла до заключення, що тисячі похованих жертв у спільних могилах недалеко Києва були вбиті за часів Сталіна а не за часів нацизму. Цю вістку подало до відома офіційне пресове агентство ТАСС.

Це заключення офіційної урядової комісії тільки підтверджує зізнання свідків цих подій з недалекого села Биковня, які кажуть, що бачили грузовики в крові, котрі заїжджали в 1930-их роках на місце розкопаних могил. А це було ще перед приходом нацистів. Непотверджені підрахунки жертв нараховують між 200,000 до 300,000 осіб.

У вістці говориться про те, що коли в травні 1988 року споруджено пам'ятник жертвам нацистів, то мешканці села Биковня після 50 років мовчанки заявили, що це жертви сталінського терору, а не нацистів. В грудні минулого року селяни змусили уряд прислати для розслідження цієї справи спеціяльну комісію, бо попередні дві комісії тільки затаювали правду та обвинувачували нацистів у тому злочині.

Офіційна вістка нічого не каже про розсліди попередніх комісій.

У Філядельфії відзначать Л. Крушельницьку

Філядельфія. — У суботу, 22-го квітня ц.р., українське жіноцтво цього міста плянує відзначити окремим вечером виїмково заслужену для української спільноти свою членку, довголітнього керівника Студії Мистецького Слова, Лідію Крушельницьку.

Л. Крушельницька

Це вшанування організує Фінансова комісія СФУЖО і 43-ий Відділ СУА ім. Олени Пчілки. Вечір відбудеться у великій залі Українського Освітньо-Культурного Центру, 700 Сідар Ровд, і розпічнеться о год. 5-ій по полудні.

Відповідні запрошення на імпрезу виготовив Микола Кавка.

Вечір відкриє голова Фінансової Комісії СФУЖО Марія Харина, а вестиме ним Христина Кульчицька.

В програмі доповідь ред. Ольги Кузьмович, виступ співочого ансамблю „Промінь" під керівництвом Богданни Волянської, виступ членів Студії Мистецького Слова і висвітлення прозірок з театральної діяльности Л. Крушельницької.

Ця діяльність обнімає десятки років, десятки вистав, успішних роль в усіх трьох ділянках, що стоять в осередку життя мисткині слова а це: спів, музика і драма. Від майже повного чверть сторіччя Л. Крушельницька однак відсунула свої особисті театральні амбіції на дальший плян і посвятила усі свої сили та ціле своє знання Студії Мистецького Слова, перебравши її ведення від своєї учительки Олімпії Добровольської.

Тому не диво, що українська спільнота в ЗСА високо оцінює її працю та відданість для української молоді і театрального мистецтва і бажає бодай у скромний спосіб віддячитися її за все, що вона вкладає у плекання української мови та українського театрального мистецтва саме в тому 1989 році, який проходить під кличем української мови.

ХОЧУТЬ СУДИТИ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Лондон. — Британські, а також деякі совєтські газети, між ними відома кагебівська рептилька „Вісті з України", помістили повідомлення, що група британських спеціялістів перебувала недавно в Совєтському Союзі, цікавлячись злочинами доконаними під час Другої світової війни гітлерівським режимом на території Східньої Европи. Дивно при тому виглядає, кажуть деякі політичні спостерігачі, що в обличчі викриття все нових й нових злочинів комуно-московського режиму (кажуть сталінського), вчиненого військами НКВД, КҐБ, СМЕРШ-у та іншими відомими злочинними совєтськими інституціями, на Заході знаходяться ще такі наївні держави і поодинокі „ловці нацистів" типу Сімона Візенталя, які вірять у совєтську пропаґанду і навіть висилають своїх представників за гроші платників податків для збирання матеріялу про злочини з-перед 40 років, або для опитування „свідків", підставлених для закордонних гостей органами КҐБ.

Керівник британської групи, колишній генеральний прокуратор Томас Гетерінґтон, заявив кореспондентам, що він відвідав Україну, Білорусію і балтійські країни на доручення свого уряду із завданням вислухати свідчень і перевірити документацію про злочини проти людства вчинені під час Другої світової війни на території СССР. Він признався, що під теперішню пору ідуть дискусії на форумі обидвох палат парляменту і в уряді прем'єр-міністра Марґарет Тачер про цю справу. Якщо комісія зможе документами з архівів КҐБ, свідченнями та розмовами із совєтськими прокураторами переконати уряд Великобританії про участь у злочинах осіб, які согодні перебувають на території Великобританії, то прийдеться змінити британські кримінальні кодекси щоб притягнути до судової відповідальности обвинувачених у злочинах і судити їх у Британії.

Гетерінґтон і його група побували на Волині, зустрічались з представниками тамошньої прокуратури, отримали достатню кількість „документів" і розмовляли зі свідками, які „на власні очі бачили злочини", доконані деякими громадянами Великобританії з-посеред колишніх східньоевропейців.

Звідомлення групи Ґетерінґтона буде готове для передачі урядові літом цього року. Він, повторяючи слова Візенталя і совєтських пропаґандистів, підкреслив, що людям, які допустилися злочинів, простити не можна, не зважаючи на довгий час, що пройшов від закінчення війни.

Основано німецько-совєтське видавництво

Джерзі Сити, Н.Дж. — Західньо-німецьке видавництво під проводом Франца Ґрено з осідком в місті Нердлінґен повідомило про заснування першого російсько-німецького видавництва п.н. „Русь". Вже підписано відповідний договір і на підставі інформацій поданих у західній пресі видавництво Ґрено буде мати 51 відсотків капіталу, а 20 совєтських видавництв, які будуть співпрацювати з Ґрено, 49 відсотків капіталу. Видавництво розпочинає працю із вкладом 500,000 німецьких марок. Плян на перший рік видавничої спілки має бути готовий найпізніше до квітня ще заки Міхаїл Ґорбачов приїде на заповіджені відвідини до Західньої Німеччини.

Як інформує видавництво Ґрено, на перший вогонь видавничої політики піде 25 перекладів наукових і фахових праць з російського на німецьку мову. В тій цілі в найближчому часі прибуде до Нердлінґен ціла екіпа совєтських фахівців, щоб взяти участь у цій першій серії видань.

На дальшому пляні стоїть переклад творів з німецької літератури на російську мову. Видавництво надіється на великий успіх, розраховуючи на те, що 300 міл. людей потребує книжок, а совєтські видання дуже скоро розкуповують і вони не появляються у великих накладах.

Два співробітники радіо „Вільна Европа" повернулися в Болгарію

Софія. — Павел Ґлавуссанов і його дружина Маруся Столєва, які працювали у Мюнхені в Радіо „Вільна Европа", вернулися в Болгарію. Про це повідомило офіційне болгарське аґентство БТА, яке підтвердило свою інформацію заявою подружжя втікачів. БТА передало, що в Болгарію вернулися також діти Ґлавуссанових — Олександер і Мілена.

Представник „Радіо Вільна Европа" сказав, що колеґи Ґлавуссанових з болгарської редакції „Вільна Европа" були здивовані їх поверненням у Болгарію. „Він видавав себе за антикомуніста, — сказав представник радіостанції. — Він говорив, що глибоко розчарований тим, що відбувається в Болгарії".

42-річний Ґлавуссанов втік з Болгарії у 1982 році в Західню Німеччину, куди він приїхав як турист і вирішив не повертатися на батьківщину. Його 41-річна дружина — болгарка, яка дістала французьке горожанство, — жила в Парижі перед тим, як у 1983 році переїхала в Мюнхен до чоловіка.

Ґлавуссанов займав посаду редактора програм болгарської редакції „Вільної Европи", а його жінка працювала старшим редактором.

У заяві Ґлавуссанових болгарському аґентству говориться, що вони розчаровані умовами праці в „Радіо Вільна Европа" і загальною атмосферою, що панує на радіостанції. За їх словами, закордонні начальники радіостанції „змушували зводити наклепи" на Болгарію і „зраджувати" її інтереси. Болгарське аґентство додає, що на Ґлавуссанових робили тиск якісь „співробітники розвідувальних центрів", однак не називає імен. Болгарське аґентство не подає також, коли саме і яким чином подружжя Ґлавуссанових вернулося на батьківщину.

Повернення журналістів-„антикомуністів' з редакцій „Радіо Свобода" і „Радіо Вільна Европа" в рідні землі відбувається не вперше. Раніше в Польщу вернувся співробітник „Радіо Вільна Европа" Анджей Чеховіч, який виявився капітаном польської розвідки. Про свій „журналістичний досвід" у Мюнхені він написав книжку.

Кілька років тому з Мюнхену в Совєтський Союз повернувся Олег Туманов, який займав один з керівних постів в російській службі „Радіо Свобода". Повернувшися, він виступив на пресовій конференції у Москві і повторював ті ж самі слова про „спецслужби", які нібито керують радіостанцією, про „наклепи" на СССР і т. д.

Проф. І. Фізер виступить в Пенсильванійському університеті

Юніверсіті Парк, Па., — Тут в п'ятницю, 7-го квітня ц.р, в Пенсильванійському стейтовому університеті о год. 3-ій по полудні в приміщенні Айзенгавер Чепел будівлі буде доповідати проф. Іван Фізер з Ратґерського університету на тему „Харківська школа літературних критиків".

Ця доповідь буде першою із серії доповідей на українські теми, що їх спонзорує Департамент слав'янських мов при Пенсильванійському стейтовому університеті, а уфундовує Фундація Українських Студій Воскобійників.

СОВЄТСЬКА ПРЕСА ТЕНДЕНЦІЙНО ІНФОРМУЄ ПРО ВИБОРИ

Москва. — Совєтські газети й інші засоби масової інформації, включно з пресовим аґентством ТАСС, інформуючи тенденційно про висліди депутатських виборів, які відбулися в Совєтському Союзі в неділю, 26-го березня ц.р., закриває прогру деяких партійних кандидатів, включно з кількома членами Політбюра і Центрального Комітету КПСС, і не дуже наголошує справу популярности незалежних кандидатів — тих, що виграли і тих, що програли малою кількістю голосів.

Газета „Правда", орган ЦК КПСС, поінформувала своїх читачів про перемогу колишнього неголосуючого члена Політбюра і першого секретаря міського комітету компартії в Москві Боріса Н. Єльцина, але промовчала, що він отримав 89 відсотків усіх голосів, скомпромітувавши в такий спосіб свого противника. Аґентство ТАСС, повідомляючи про висліди виборів в Ленінграді, називає декількох переможців, але зовсім не згадує, що вибори програв Юрій Ф. Соловйов, член Політбюра, який у своїй дільниці був єдиним кандидатом, тобто не мав противника, але не зумів здобути вимаганих 50 відсотків голосів. Значить голосуючі перекреслювали його ім'я на виборчих картках. Радіостанція в Ленінґраді подала до відома список кандидатів, тих, що виграли і тих, що програли, але про Соловйова взагалі на згадала. „Правда" також ні словом не згадує про Соловйова і підкреслює, що члени компартії, які програли вибори будуть мусіти „виправдатись" чому вони програли, бо керівні члени повинні мати довір'я не тільки в керівництві компартії, але також в народі. Існує навіть можливість, що деякі з них можуть втратити свої пости в Політбюрі чи Центральному Комітеті КПСС, — заявив представник міністерства закордонних справ Ґеннадій Ґерасімов. „Ми в кожному разі перевірятимемо цю справу докладно", — заявив Ґерасімов.

Під час пресової конференції Ґерасімов старався пояснити перебіг виборів з користю для компартії. Він думає, що народні маси не відкидають ідей комуністичної партії, а радше виступають проти поодиноких бюрократів, які не можуть присотсуватися до політики гласности і перебудови і досі не виявили жадного ентузіязму в цій справі. Доказом його пояснення мавби бути факт, що 80 відсотків членів компартії вибори виграли, а тільки 20 програли. Ґерасімов покликався на слова М. Ґорбачова, який свого часу казав, що вибори до Конґресу народних депутатів будуть також свого роду мірилом хто з партійних керівників залишиться при владі, а кого треба буде замінити іншими особами.

Володимир Щербицький, перший секретар Компартії України, який не мав противника в голосуванні, виграв вибори, але на 240,000 бальотів 63,000 виборців перекреслили його ім'я на виборчих картках.

ЩОТИЖНЕВА ХРОНІКА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ УГС

• Львівська влада, покликаючись на різні надумані причини не хоче надати прописку членові УГС Іванові Кандибі, який минулого року повернувся з багаторічного ув'язнення в брежнєвських тюрмах за правозахисну діяльність. 17-го лютого Іван Кандиба, адвокат за фахом, отримав від начальника пашпортного відділу підполковника Кириченка відмову у прописці із вимогою, щоб Кандиба в семиденний термін покинув Львів.

• 26-го лютого в Стрию Львівської области на площі „Перемоги" в присутності голови виборчої комісії Лисяка відбувся передвиборчий мітинґ, організований активістом Об'єднання „Перебудова" Мукусієм. На мітинґ зібралося близько 500 осіб. Мукусій та інші активісти закликали людей голосувати проти кандидатів в народні депутати СССР Попадюка і Гриньківа. Реакція влади була у суто брежнєвському дусі: начальник стрийського міського управління внутрішніх справ підполковник Олеськів наказав затримати Мукусія. Його брутально схопили, відвезли в міліційне відділення і там побили. Обурені таким свавіллям виборці зібралися під управлінням внутрішніх справ і на чолі з активісткою Шкінець організували демонстрацію протесту. Надвечір Мукусія нарешті випустили з міліції і друзі відвели його до центральної міської лікарні, де документально було підтверджено сліди побоїв. А через кілька днів стало відомо, що матеріяли на Мусія та Шукінець передано до суду і їм загрожує покарання штрафами або арештом до 15 діб.

• 3-го березня в Києві на члена УГС Лінчевського та члена „Громади" Корчинського було накладено штрафи по 50 крб. за їхню участь у передвиборчій аґітації. Тільки те, що їхньою справою зацікавилися кореспонденти британського телебачення врятувало Лінчевського та Корчинського від суворішого покарання.

• 3-го березня у Філядельфії утворено міжнародну асоціяцію допомоги кооператорам в Україні. Очолює асоціяцію Петро Рубан. У Києві уповноважений асоціяції є член УГС Віктор Хоменко.

• 5-го березня Виконавчий комітет Української Гельсінкської Спілки випустив Обіжник ч. 4, в якому повідомляється про засідання Всеукраїнської Координаційної Ради у Києві 5-го березня ц.р. під головуванням Левка Лук'яненка. В обіжнику вказано на необхідність провести по філіях УГС вибори делеґатів на Всеукраїнську установчу конференцію УГС, а також обговорити декларацію принципів. Крім цього, в обіжнику подано список членів пресової служби УГС з їхніми адресами та інші повідомлення.

• 6-го березня у Львові відбулося ширше засідання Львівської Ради УГС, на якому виступив голова Української Гельсінкської Спілки Левко Лук'яненко. Він докладно поінформував про установчу конференцію республіканського Товариства „Меморіял" 4-го березня і мітинґ 5-го березня, які пройшли у Києві і в яких узяли участь серед інших і члени УГС. Потім Левко Лук'яненко розповів про своє життя і багаторічну боротьбу за відродження України. Після цього присутні обмінялися думками з приводу деяких питань, пов'язаних з деклярацією принципів УГС. На засіданні всі члени УГС ще раз одноголосно підтвердили необхідність бойкоту виборів як недемократичних. Було також вказано на необхідність активнішого використання передвиборчої кампанії для пропаганди ідей українського національно-демократичного руху.

• 7-го березня у Львові голова Комітету захисту Української Католицької Церкви Іван Гель у себе в помешканні дав інтерв'ю телевізійній групі Бі-Бі-Сі, в якому розповів про становище Української Католицької Церкви і про ставлення комітету до національних проблем. Потім відбулася Свята Літургія, яку провів о. Михайло Гаврилів. Присутніх на Богослуженні було 25 чоловік.

• У Народицькому районі Житомирської області, який межує із Чорнобильським районом Київської області, у зв'язку з високим рівнем радіяції нещодавно прийнято рішення виселити мешканців сіл Шишелівка, Хрипля, Рудня-Осшня, Ма-

(Закінчення на стор. 3)

СВЯТО В ЧИКАҐО

Чикаґо. — Заходами Громадського ювілейного комітету, тут в суботу, 1-го квітня ц.р., о год. 6-ій вечора в авдиторії свв. Володимира й Ольги відбудеться свято Карпатської України. Головним промовцем на святі буде д-р Вікентій Шандор. Цього ж дня о год. 5-ій по полудні в соборі свв. Володимира й Ольги буде відслужений соборний Молебень.

ВИСТАВКА Я. ВИЖНИЦЬКОГО

Ню Йорк. — Тут в неділю, 2-го квітня ц.р., заходами Карпатського Лещетарського Клюбу о год. 1-ій по полудні в ґалерії ОМУА, 136 Друга авеню, відбудеться відкриття виставки картин Ярослава Вижницького. Тематика картин цієї виставки, — це високогірська мандрівка мистця в Гімаляях. Виставка буде відчинена в будні від 6-8-ої год. вечора, в суботи і неділі від 12-ої вполудне до 8-ої вечора та триватиме від 2-го до 12-го квітня ц.р.

У СВІТІ

ЛОНДОНСЬКА ГАЗЕТА „Сандей Таймс повідомила, покликаючись на документ переданий Центральною американською розвідчою аґенцією (Сі-Ай-Ей) збройневій комісії Палати Репрезентантів під час перегляду справи сен. Джана Тавера, що агенти КҐБ намагалися завербувати на свою сторону секретарку Тавера коли він зі своїми дорадниками і секретаркою були в Женеві і брали участь у переговорах у справі роззброєння. Про цю справу розказав представникам Сі-Ай-Ей найновіший втікач з СССР, співробітник КҐБ, прізвища якого покищо не називається у повідомленні. Аґенти КҐБ зустрічалися із секретаркою, ходили з нею по нічних клюбах, аж поки Таверові не звернули на це увагу. Однак, як виглядає, Сі-Ай-Ей не витягнув належної консеквенції з цієї афери, бо колишня секретарка й далі працює в Пентаґоні. Ось де криється небезпека й необережність, — кажуть деякі спостерігачі.

З ПАКІСТАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ Ісламабаду і з Афганістану надходять дуже суперечні інформації про бої за місто Джалялябад, яке має стратегічне значення для антикомуністичних повстанців-муджагедінів і комуністичного режиму в Кабулю. Муджагедіни кажуть, що вони здобули чимало передмість Джалялябаду і місто кожного дня може опинитися в руках повстанців; Кабуль натомість каже, що муджагедіни тратять ґрунт під ногами і це досі не розвинули справжньої офензиви. Що властиво там відбувається, західні кореспонденти не знають, бо їх у зону боїв не допускають. Муджагедіни кажуть, що совєтські джетові літаки МІҐ-27 беруть участь у боях і що ними пілотують індійці. Кабуль, очевидно, категорично заперечив ці інформації.

У ПЕРЕДАЧІ ІРАНСЬКОГО РАДІО, переловлено на Кипрі, було поширене повідомлення про те, що Іран не братиме участи у міжнародному фестивалі фільмів, який тим разом відбуватиметься в Туреччині через те, що організатори фільмового фестивалю включили у програму чимало ображуючого християн і мусулман матеріялу, наприклад фільм американського режисера Мартіна Скорсеза під назвою „Остання спокуса Христа", який також у З'єднаних Стейтах Америки викликав чимало контроверсій і протестів релігійних груп. На думку міністерства інформації Ірану показ такого фільму, який ображає почування християн, та ще у мусулманській країні, може тільки викликати контроверсії і ворожнечу між народами, — говориться в повідомленні з Теграну.

ПРЕМ'ЄР—МІНІСТЕР Великобританії Марґарет Тачер виступила із закликом до уряду Південно-Африканської Республіки, щоб він наказав звільнити з під варти Нельсона Манделю, хворого на леґені колишнього лідера націоналістичного руху, який веде боротьбу проти політики апартаїду, стосованого урядом білої меншости проти чорної більшости. „Я вір'ю, що звільнення на гуманітарному тлі Н. Манделі причиниться лише до поліпшення відносин між урядом і чорним населенням і до започаткування евентуальних переговорів між двома ворогуючими сторонами". — заявила Тачер.

В АМЕРИЦІ

МИТНА СЛУЖБА ЗСА проголосила пляни, що мають на меті приспішити перехід американських громадян через перевірку на летовищах у Лос Анджелесі, Сан Франсіско, Чикаґо та Маямі коли вони повертаються зі загpаничних подорожей. В загальному, пасажир, повертаючись з-за кордону, що не має нічого до здеклярування, показує свій пашпорт іміґраційному урядникові, бере свій багаж і може відійти. Пасажир з декляровиними речами зупиняється на коротко в митному або сільськогосподарському бюрі та, забравши баґаж, теж відходить.

У ВАШІНҐТОНІ ДАВНІ ТА обізнані працівники Державного департаменту не є дуже задоволені з того, що теперішній державний секретар Джеймс Бейкер, оточився групою зовсім нових дорадників у протилежності до свого попередника Джорджа Шулца, який не мав жадних політичних прихильників серед своїх працівників, а навпаки полягав виключно на державних урядовців та давніх працівників закордонної служби. Давні працівники дежавного департаменту твердять, що ці нові люди є дуже таємничими, працюють зовсім самостійно без допомоги професійних бюрократів і це мабуть найбільше їх турбує.

У ВАШІНҐТОНІ на пресовій конференції державний секретар Джеймс Бейкер заявив, що Уряд президента Буша уважно розглядає можливості дискусій з Москвою на тему нової політики щодо країн Східньої Европи. Ціллю цієї нової політики мало б бути домовлення між Москвою та ЗСА, що якщо Москва піде на деякі політичні уступки в цих країнах, то ЗСА та їхні західні альянти не будуть такої ситуації використовувати, щоби в будь-який спосіб шкодити СССР. Він сказав, що така думка вперше виникла в колишнього державного секретаря Генрі Кіссінджера, а він натрапив на цю думку, роблячи перегляд дотеперішньої політики супроти СССР і думає, що її варто розглянути. Дж. Бейкер відразу зазначив, що до цієї справи треба підходити дуже обережно, щоби ніхто не думав, що „ЗСА та СССР хочуть робити новий розподіл Східньої Европи".

ШВИДКИЙ ЗРІСТ КІЛЬКОСТИ вбивств пов'язаних з наркоманією у Вашінґтоні викликав велике занепокоєння серед мешканців не тільки міста, але й цілої каїни, бож Вашінґтон — столиця, де туризм є одною з великих заробіткових індустрій міста. Коли про справу цих злочинств почали дискутувати в Конґресі та Білому Домі, то ясно було, що справа набирає розголосу і треба негайно реагувати. Почали дошукуватись причин, що довели до такої ситуації й на здивування всіх дійшли, що причина цієї трагедії це брак етнічних угрупувань чи радше ґетто, де існує свого рода місцева влада і порядок. Вашінґтон таких ґетто не має, але має натомість відповідну клієнтелю з достатніми фінансовими ресурсами і тому різного роду торгівці наркотиками почали боротьбу за ніким досі не окуповану територію.

НА ПОЧАТКУ БЕРЕЗНЯ Ц.Р. засоби масової інформації повідомляли, що пестициди, що їх вживають вирощувачі городини та овочів, можуть бути тими чинниками, що спричинюють захворіння на пістряка. Наслідком того були заборона яблук в харчівнях шкіл і попередження, що пестициди уживані у вирощуванні яблук зокрема,можуть бути шкідливими для дітвори. З уваги на це фармери та харчові фірми в цілій країні роблять нові та дорогі заходи щоби переконати громадськість країни в тому, що залишки осаду на овочах не є шкідливими для людського здоров'я.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

АІДС загрожує плянеті

На земній кулі сьогодні налічується близько п'яти мільйонів хворих і носіїв віруса АІДС. Фахівці розрізняють три географічні зони, де епідемія АІДС поширена неоднаково.

До першої входять ЗСА, Мехіко, Канада, Західня Европа, Австралія й частково Південна Америка. У цих країнах, починаючи з 70-их років хворіли переважно гомосексуалісти та наркомани. Як твердять лікарі, хвороба головно передається від чоловіків до жінок і вже охопила близько одного відсотка населення, однак серед гомосексуалістів і наркоманів число хворих досягає 50 відсотків. Деякі з них не є хворими, а лише носіями віруса та хвороба все одно прокинеться протягом наступних восьмидесяти років. У Данії, Швеції й Великобританії носіїв віруса нараховується до півмільйона. 90 відсотків з них становлять гомосексуалісти, а в Італії та Еспанії — наркомани. Всього в Европі є до півмільйона носіїв віруса.

До другої зони належить Африка та країни навколо Мехіканської затоки, де хвороба, набрала неймовірно широкого розповсюдження. Там хворіють люди з нормальними сексуальними стосунками і кількість хворих однакова серед чоловіків і жінок. Крім того, від хворих жінок народжуються хворі діти. У Центральній, Східній та Південній Африці, а також у Конґо, Руанді, Танзанії, Уґанді, Заїрі та Замбії на кінець 1988 року хвороба охопила від 5 до 25 відсотків сексуально активних людей, а загальна кількість носіїв віруса в цих країнах наближається до трьох мільйонів.

До третьої зони зараховують країни Східньої Европи, СССР, Північну Африку, Середній Схід і країни на островах Тихого океану. Там хвороба з'явилася на десять років пізніше, тобто в 1980-их роках. В СССР, якщо вірити офіційним джерелам, виявлено 383 носіїв віруса хвороби АІДС. У Новій Зеляндії — 77, в Австралії — 813. Не поширилась хвороба лише в Китаї та Японії.

Найбільше число носіїв віруса виявлено в ЗСА і становить воно півтора мільйона. Померло в Америці від хвороби АІДС уже 37,000 людей. Серед носіїв віруса є 63 відсотки гомосексуалістів і 19 відсотків наркоманів. Вмирають в основному люди віком від 20 до 49 років, тобто найактивніші члени суспільства. Тому поширення хвороби може викликати політичну та економічну дестабілізацію в країнах, де АІДС набирає все ширшого розповсюдження.

Американський вчений Роберт Ґелло, який вперше виявив вірус п'ять років тому, вважає, що через поширення хвороби АІДС деяким країнам загрожує справжній ґеноцид. Керівник американської системи охорони здоров'я лікар Куп також вважає, що АІДС може знищити людей більше, ніж колись винищувала чума.

Особливо важко припинити поширення віруса в демократичних країнах, де не можна ізолювати хворих за допомогою адміністративних заходів. В даному випадку все виглядає набагато простішим в країнах з тоталітарним режимом.

Американці дослідили, що епідемію АІДС вперше заніс на територію ЗСА миловидний білявий офіціянт канадської летунської компанії — гомосексуаліст Ґетан Дуґа. Принаймні відомо, що він заразив 40 людей у різних країнах із перших 248 випадків. Він зовсім не зважав на попередження лікарів, а в них не було законного права якось його ізолювати.

Цього року, Уряд ЗСА виділив 2 більйони долярів на боротьбу з хворобою АІДС. Створено Всесвітню програму, в якій беруть участь представники 150 країн. Однак ніщо не вказує на те, щоб у найближчому часі можна було сподіватися надійних успіхів.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ нафтоналивне судно Екзон Вальдез, зблудивши з призначеної траси, натрапило на підводні скелі, які продерли дно та в результаті майже 250,000 бочівок нафти розлилося в затоці Принс Віллієм на південному березі Аляски. Поминаючи втрату нафтової ропи, відповідальні чинники бояться, в перших днях непомітної шкоди для рослинного й тваринного світів названої затоки та її прибережних околиць. Виявляється, що в часі катастрофи судном провадив третій помічник капітана Ґреґорі Козінс, а не сам капітан Джозеф Гейзелвуд. Президент торговельної фльоти Екзон фірми Френк Іяроссі заявив, що Ґ. Козінс не мав дозволу на провадження судна через затоку, а точних даних фірма ще немає, одначе фірма робить все можливе щоби в якнайскорішому часі очистити затоку від розлятої оливи.

Михайло Кучер

СІМДЕСЯТ РОКІВ ТВОРЕННЯ „НОВОЇ" СОВЄТСЬКОЇ ЛЮДИНИ

Після большевицької Жовтневої революції 1917 року Совєтський Союз став першою у світі лябораторією комуністичного експерименту — створення нової людини. Крім того партія виявила намір збудувати комунізм у цілому світі.

У „новому" суспільстві не мало бути приватної власности, а людина мала бути позбавлена безсмертної душі і не признавати існування Бога. Буття має тільки матеріяльну основу, а суспільство до того безнаціональне. Влада належить тільки комуністам. Вища мета — корисність окремої людини для суспільства, а саме суспільство має бути безконфліктним.

Для осягнення такої мети треба було зліквідувати мільйони людей, які не могли бути матеріялом для нової людини. Тому мільйони людей знищено — аристократію, шляхту (дворянство), буржуазію, „глитаїв" — селян, заможнішу частину селянства, духовенство, вчених, письменників, акторів, малярів-артистів, професорів вищих шкіл, царських чиновників, учителів, інженерів лікарів. Вбивано, або заслано в табори генетиків, лінґвістів, навіть філателістів. Були знищені всі члени некомуністичних партій.

Ленів вчив, що головна справа — це влада. Всі види влади — законодавча, судова і виконавча — в руках комуністів. Але справа із суспільною власністю обернулась у катастрофу. Давненько Аристотель сказав — приємно щось мати для себе. Партія сподівалась, що нова людина буде відноситись до суспільної власности, як до своєї(!). Але того не сталось і напевне не станеться. Совєтська людина вважає державне, загальне, громадське також „своїм" і його розкрадає.

Намір виховати безрелігійну людину також не вдався. Люди без моральних законів і заборон крадуть так звану державну власність, але вираз „вкрав" тоді не вживається — просто „дістав", або „зорганізував", російське „сообразіл".

Подібне сталося з працею. Вигадано гасло — „на праці не працювати", або „де б не працювати — аби не працювати".

Нова совєтська людина не може вірити в Бога, мусить бути матеріялістична, віддана партійній ідеології і вождям партії. Рештку старих релігійних почувань має вжити і в іншому напрямку.

Масовим вбивством духовенства, нищенням храмів — партія не могла захитати віру в Бога. Катастрофальні неуспіхи перших місяців Другої світової війни заставили партію хоч на деякий час припинити отверту боротьбу з Церквою, знову відкрити храми, збільшити кількість священиків, дозволити хрестити дітей, благословляти солдатів, які йшли на фронт. Тепер більшу частину немовлят у СССР хрестять, буває, що хрестять і дорослих. Преса пише, що релігію не треба нищити, а треба її вжити в іншому напрямі — для побудови безрелігійного суспільства(!) Логіки в тому небагато.

Совєтську людину примушено багато часу тратити на демонстрації, торжественні збори, мітинґи, суботники, недільники, на політичне навчання, працювати дружинниками, допомагати міліції, працювати на овочевих базах — вибирати гнилу картоплю чи капусту (до того примушувано навіть викладачів вищих шкіл) помагати на жнивах, копати картоплю. Усе це робилося і робиться за рахунок заробітньої платні на свому нормальному підприємстві.

Слово „безгосподарність" тепер дуже часто зустрічається на сторінках совєтської преси. Для катастрофального стану економіки партія усе знаходить пояснення: імперіялістична війна, революція, громадянська війна, будівництво нового досі небувалого суспільства (за вийнятком може імперії інків), вороги внутрішні, зовнішні, Друга світова війна.

Безнаціональної людини виховати також не вдалося. Інтернаціональне братство признається, але під комадою москаля. Совєтського народу покищо також немає.

Політика творення совєтської національности привела до ненависти „братніх" підсовєтських народів до росіян. Без огляду на внутрішню слабість, совєтський комунізм аґресивний назовні. Він постійно атакує, а вільний світ тільки захищається та й то не завжди успішно. Навпаки Захід помагає СССР у тяжкі часи. Після союзу з Гітлером і окупації частини Европи за Другої світової війни, СССР попав у тяжке становище. Захід поспішив допомогти. Все таки союзник у боротьбі з нацизмом. До того Залізна заслона дещо слабне. Вільний світ нераціонально радіє. Але прийшла кубинська криза, совєтські танки в Будапешті, погрози СССР з трибуни ООН. Москва почала голосувати про співіснування, за мир у цілому світі. Захід так розчулився, що віддав СССР В'єтнам, Лаос, Камбоджі, дозволив знищити „Празьку весну" — соціялізм з людським обличчям. У Камбоджі комунізм знищив половину населення.

Врешті світ трохи затривожився. Тоді Москва вигадала детант. Почалася допомога совєтській економіці, візити, обмін правниками, артистами, лікарями, школами, кінофільмами, спортсменами і партійними делеґаціями.

Далі Афганістан. Афганський народ „попросив" братню допомогу у Москви. Дістав. Але війна не вдалася. Тоді на сцену вийгов Ґорбачов і кинув Заходові іншу приманку-перебудову, а з нею „нову" добу. Стало просто неприлично згадувати Афганістан. Чи вірить Ґорбачов у те, що проповідує — невідомо. Важливе інше. Захід вірить і тріюмфує. Ґорбачов навіть не обманює Захід. Він хоче зміцнити соціялізм і хоче допомоги. Він дозволяє на гласність, але досі не можна критикувати Політбюра, самого Ґорбачова та ідеологію. Покищо Ґорбачов звільнює недолугих економістів і заміняє їх іншими, але цієї ж системи. Досі критиковано багато, але рецептів на покращання не так вже й багато. Сахаров бачить вихід у конверґенції соціялізму з комунізмом. Солженіцин пропонує перестати брехати. Тоді треба звільнити народи СССР від катастрофального впливу ідеології. Тільки тоді можливі реальні зміни в СССР.

Василь Михальченко

175-ліття Шевченка в ЮНЕСКО

Світова культурна громадськість могла сподіватися величного відзначення дати найбільшого нашого поета і борця за відродження України з 175-річчям від дня його народження. Приглянутись до такого відзначення в одному з центрів Західньої Европи через призму перебудови, яку доглянути у Києві з Парижу дуже важко — було немаловажною причиною.

Надіялись ми, що й наші земляки з офіційної делеґації України в ЮНЕСКО матимуть такий ляйтмотив на увазі. Адже вони ті, які живуть у гомінкомуполітичному Парижі, знають його вибагливість, зацікавлення і... велику потребу України пробиватись при кожній нагоді на сцену культурного світу. І місце і нагода гармонійно поєднувалися і давали нашим землякам рідку можливість проявити свої уміння виступу на зовнішньому культурному полі.

Уже під кінець лютого в ЮНЕСКО почали поширюватися шепоти, що „Ле Рюсс" влаштовують виставку у павільйоні Бонвен на вулиці Мійоліс. Дивно було слухати це, знаючи, що росіяни зовсім не причетні до такої події. Адже, коли недавно постала думка поставити Поетові пам'ятник у Ленінґраді, то ленінградці не полізли до своїх гаманців, щоб скоренько цей пам'ятник здвигнути, а звернулися у цій справі до української громадськости в Україні. Це ваша, мовляв, справа.

Здавалось нам, почувши про ці шепоти, що українська делеґація їх спростує і забере належне слово на сторінках хоч одного паризького пресового періодика. Хотілося вірити, що в умовах гласности це слово стане звучним і проникне в кола французьких інтелектуалів, у телевізію і що на версажі виставки, яка була запроєктована на понеділок, 6-го березня увечері, будуть заступлені різні культурні середовища Парижу. І слова гарної київської пісні „Є в нас друзі в цілім світі" знайдуть таким чином своє підтвердження з нагоди славного ювілею.

Усе це було ілюзією. Виставка була більше, як убога. Ні кількістю експонатів, ні їхньою ідейною якістю вона не була співзвучна з такою нагодою до неї. Не відповідала вона також країні, яка є другою республікою у Совєтському Союзі. Вірніше, вона віддзеркалювала покірну Україну, яка з жадобою, але несміливо дивиться на всі живі проблеми перебудови.

На виставці було дещо більше, як 30 благеньких експонатів. У невеликій залі розміщено таблиці і на них розвішено деякі копії малюнків Шевченка, декілька фотографій повнолицого Поета з вдоволеними петербурзцями, парку краєвидів України, одну побільшену фотокопію автографа А. Малишка французькою мовою, видана в Києві в 1987 році, книжечка про Шевченка пера Л. Новиченка, що її видало ЮНЕСКО в 1982 році в перекладі з російської мови, путівник музею Шевченка в Києві, путівник по Львівському історичному музею та ще кілька брошур про ЮНЕСКО. Ліворуч, у замкненій шафі, стояв п'ятитомник творів Поета. І це все.

На вернісажу було 38 людей, між ними один французький репортер, два гості із т. зв. Третього світу і шість припадкових українців із Франції. Виставку відкрив коротким словом шеф української делеґації у ЮНЕСКО Володимир Скофенко, представляючи експонати, а після нього говорив заступник генерального секретаря ЮНЕСКО. У десятихвилинній мові він змалював лагідну сильветку маляра-Поета, згідно, мабуть, із наміченими штрихами відповідальних совєтських органів. Обидва говорили французькою мовою.

Вражаюча була диспропорція між голосами київської преси на протязі двох-трьох останніх місяців про потребу відзначення ювілею і цією бідненькою виставкою, яку можна назвати шевченківською хіба тільки тому, що так її назвали організатори. Сумно і боляче було дивитися на горстку людей, які прибули на вернісаж. Вдаряюча була відсутність найменшого слова про Шевченка у великих паризьких пресових органах. І перед глядачем постійно стояло питання: чи справді наші земляки з Києва, з державними засобами пропаґанди, неспроможні достойно вийти на світову культурну сцену?

Ще більше вражала дивна атмосфера вернісажу. Всі не перелічені вище люди були правдоподібно українською чи совєтською делеґацією і ніхто з них не подумав, що кілька осіб, які прибули на вернісаж, будуть за ними спостерігати, до них приглядатися. Адже, — як казав Ґорбачов, — Совєтський Союз починає входити в умови демократичного життя, в якому люди повинні б починати дихати свобідніше... Всі ці не перелічені особи говорили між собою виключно російською мовою!

Якже ж промовистою стає у такій атмосфері ініціятива гуртка людей на Україні створити Товариство Української Мови ім. Тараса Шевченка і його виступ в „Літературній Україні" з 2-го березня 1989 року зі зверненням до всіх українців в Україні і не в Україні сущих з проханням підтримати їх у цьому величному ділі. Якщо українська мова є в такому сумному виді на вернісажі шевченківської виставки в Парижі, де бажання говорити рідною мовою немає жадних перепон, то що вже думати про її положення в установах на Україні, у школах, підприємствах, торгівлі, на вулицях міст...

Невмирущий Олександер Довженко писав на війні літом 1942 року: „Прокурорів у нас вистачить на всіх.

(Закінчення на стор. 3)

Василь Верига

СТАРІ ЧИ НОВІ РАНИ?

II.

Третій розділ „Дві самотності: Воєнна спадщина" обговорює питання української Дивізії „Галичина" й намагання Жидівського конґресу не допустити її ветеранів до Канади. Із цього розділу виходить недвозначно, що жиди вважають себе не тільки вибраним народом, але й непомильним. Обвинувачення полковника Андрія Мельника, як „безоглядного антисеміта" газетою „Джуїш пост" у 1957 році, чи Дивізію „Галичина", як військову одиницю, що нібито винищувала жидів у ґетто, не зважаючи на брак якихнебудь доказів, жидів не переконує й вони далі вважають свої обвинувачення за правдиві. Тут жиди застосовують ленінську діялектику, „якщо пропаґанда не відповідає фактам, то це гірше є для фактів, а не для пропаґанди".

У четвертому розділі „Поле діяльности готове: поява питання воєнних злочинців", автори обговорюють, як жиди й українці приготовлялися перші до „нападу", другі до „оборони" перед Комісією Дешена. Тут вийшло зовсім на яву, що автори, не маючи належних даних про цілість справи, наполягали на інформаціях людей не зовсім компетентних у тих справах. Це ж не абиякий парадокс, бож властне, що Комісія Оборони Братства колишніх Вояків І-ої УД УНА зі своїм правним дорадником Ярославом Ботюком, оборонила добре ім'я і честь вояка Дивізії „Галичина" й Комісія Дешена відкинула всі закиди проти Дивізії. У той же сам час Комісія Захисту Громадянських Прав КУК не осягнула нічого, хоч видано три чверти мільйона долярів. Мало того Меморандум Комісії Григоровича до судді Дешена вимагав, щоб обвинувачених у воєнних злочинах видалювати з Канади до Західньої Німеччини (гл. „Ukrainian Canadian Committee Submission to the Commission of Inquiry on War Criminals, стор. 8, 11, 19, 21). І в цьому Меморандумі стоїть заява, що „меморандум відображає становище Комітету Українців Канади, який репрезентує українську громаду в Канаді". Підписав І. Б. Григорович, голова Комісії Захисту Громадських Прав КУК. Нам не хочеться вірити, щоб д-р Ціпивник, президент КУК, поділяв цю думку.

У той же сам час меморандум Братства кол. Вояків І-ої УД УНА висловився проти видалювання обвинувачених у воєнних злочинах з Канади, але судити їх на місці згідно з засадами канадського судочинства і кримінальної процедури.

П'ятий розділ затитулований „Навіть один забагато: переслухуванням Комісією Дешена", а шестий „Небезпека етнічної політики". В обидвох цих розділах повторяються обвинувачення засобів масової інформації, пригадуються „масакри" жидів Богданом Хмельницьким і Симоном Петлюрою. В той же сам час автори повторяють й українські здогади, що, мовляв, жиди це роблять у порозумінні з Москвою. Цікаве, що автори наводять навіть докладні пляни Луцюка, що він хотів зробити та що то мало коштувати 80,000 долярів, але зовсім не згадує про те, що Братство кол. Вояків І-ої ОД УНА цілу свою оборону вивело за малощо більшу ціну, як Луцюк хотів на свій проєкт.

У шестому розділі автори зробили цікаве і цінне ствердження, що „ані (жидівський) Конґрес, ані Б'наї Б'ріт не перевіряли всіх обвинувачень. Вони вважали, що це справа не їх, але уряду. Їх завданням було передати там, де слід, прізвища всіх запідозрених, а уряд, не добровільні організації, має вишукувати злочинців і ставити під суд". В дійсності кажуть автори, жидівські чинники знали, що більшість тих обвинувачень не мали солідного обґрунтування і доказів". (стор. 270). Про те, яку моральну й матеріяльну кривду вони робили тим зовсім невинним людям, їх то не цікавило.

У цьому розділі Звіт Комісії Дешена й опісля" автори розглядають звіт доволі детально, включно з тим, що на сніданку з міністром справедливости Р. Гнатишином подали не кошерну їжу. Тут наведено цілий ряд голосів української преси, які ці справи реферували чи відгукувалися на них, але „Нового шляху", який найбільше про це писав і займав становище до різних виступів перед комісією Дешена, немає взагалі згадки. З цього видно, що розшуки авторів були тенденційні й тому вислід аналізи української спільноти в Канаді не зовсім правильний.

Якщо ж ідеться про „старі рани", то автори могли собі зовсім добре подарувати леґендарного „Зельмана з ключами до церкви", бо він у народі уже давно пішов у забуття і співають про нього тільки

(Закінчення на стор. 3)

Учениця

СПОМИН ПРО ДОМЕТІЯ ЙОХУ — БЕРЕЗИНЦЯ

II.

Найприємніше згадую вечірки у мешканні Йохів, на які сходилися його вибрані учні: Рудавський, Балько, Одарка Клюка, Марія, Люба, Раум — (німецький вермахт), Степан, Надя Глинська та визначні мистці як Грудін композитор, Василь Чайковський співак-баритон, Бандерський-драматург, Валеріян Ревуцький, Вадим і Валентина Доброліжі (це ж Олени Лозицької дочка піяністка) й інші. Вечори були насичені співами, кожний соліст пописувався своїми найкращими виконаннями (ми, учні, не співали, лиш слухали, професійних), а тоді мистецькі читання, гра на фортепіяні, а далі критичні завваги, розповіді, новинки з мистецтва і т.п. Справді нам, учням, у цього великого, культурного вчителя було чому навчитися. А які влучні були все його афоризми, котрі залюбки вживав при кожній нагоді. От як наприклад „Вспіємо з козами на торг". „Голос ллється як мед з ложки". „Заміж вийти не дощеву годину перестояти". і т.п. Отже, як я вже сказала, у нього молодим було чого навчитися і взяти зі собою у дальше життя. А тим більше мені, дурній „гусці".

Згадаю ще один епізод з береня 1943 року. Я тоді ходила до Торговельної Академії на Курковій. Тоді наша школа приготовила концерт вшановуючи Тараса Шевченка. Попросила я тоді проф. Йоху й його дружину, щоб прийшли послухати мого сольо і дуету, (співала разом з В. Мотою теперішнім бандуристом з Монтреалю) на тлі шкільного хору, та „Плавай лебедоньку" в інсценізації „Тополі". Ой і дісталося мені тоді від мого професора! Ролю дівчини в „Тополі" грала Орися, дочка директора школи, а я своє сольо співала за кулісами сцени, (бо вона була не співуча). Професор Йоха довго не міг мені цього простити, мовляв, „Як ти собі змогла на таке пониження позволити, ти ж співачка". А мені тоді й не думалося, що я щось злого робила, бож була щаслива, що співала, хоч ніхто з глядачів не знав, що це була я.... Але довго били тоді браво.

Наближався грудень 1943 року. Хоч війна була жахлива, фронт, а чим раз ближче до Галичини, та й настали арешти, розстріли у Львові і час був непевний як ніколи, але для Музики війни не було. Оперний театр працював на повну пару, посилений великими артистами з Києва, Харкова та інших міст Східньої України, Музичне життя розвалилося і ми приготовлялися до нашого першого попису вокального відділу. Вивчали ми дуже інтенсивно свій репертуар. Наш учитель — Дометій Йоха помітно, дуже хвилювався успіхом кожного з нас. Як я згадувала, він був великий педант і все мусіло бути виконане з особливою прецизією. Настав нарешті довгожданний день. Ще останні інструкції... як себе поводити на сцені, як виходити, як стояти, кожний рух руки мусів бути акуратний. От, як на зло трапилася мені трагедія, я дістала ляринґіт! Обоє професор з дружиною взялись мене рятувати інгаляціями та зрештою, він мене підбадьорував, мовляв:

„Пам'ятай, що добрий співак мусить навчитися і з ляринґітом співати, бож не все можна зірвати виступ".

Мала заля „Одеону", в Музичному Інституті ім. Лисенка наповнилася по береги. Студенти, знайомі, родина виконавців, а на самому переді, на головних місцях, директор Консерваторії Василь Барвінський, та інші професори, а поміж ними Соломія Крушельницька, Маріянна Лисенко, (дочка Миколи) зі сином, Сясьо Людкевич, Борис Кудрик, Бандрівська, Любінецький і інші.

А ми, що в другій кімнаті з „тремою" чекали на виступ, перед виходом діставали від нашого любого учителя підбадьорюючу підтримку. Прийшла й моя черга „А ти Оль-Оль, (так він мене називав) не дивись на публіку лиш понад їхні голови в кінець залі, пока не привикнеш на сцені". Ну і я, дивлячись майже на стелю, проспівала свої улюблені „Айстри", тоді арію Парасі зі „Сорочинського Ярмарку" а вкінці „Плавай лебедоньку". Забула за мій ляринґіт і за публіку та критиків. При кінці програми ми, з Марією проспівали дует з „Пікової дами". Іван Рудавський співав пролог з „Паяців" та арію Жармона з „Травіяти", а на кінець циганський романс. От через цей романс знавці критикували нашого професора, казали, що це не академічний репертуар, дарма, що Іван так гарно, чутєво його проспівав, зрештою ми вдвох з Іваном Рудавським дістали признання та заохоту від будь-кого, а від самої примадонни Соломії Крушельницької, а це нам було важливіше за всі критики, вона ж для нас була богинею.

Та сталося щось несподіване. Правда, у ті воєнні часи ми вже привикли, бож арешти й полювання на людей на вивіз до Німеччини був на денному порядку хоч воно не раз траплялося аж заблизько до нас, та все ж таки ми цього не могли предвидіти. У січні, 1944 року, Олена Лозицька з розпукою вбігла до нашої хати, рано, ранесенько. Заплакана ціла дрижала й ледве змогла вимовити. „Оль-Оль, нашого Дометія забрали в Ґестапо" — і безвладно зісунулася на крісло. „Що ж нам тепер робити, його там замучать. Він такий кволий", — я сказала батькові. Пішли ми обі під тюрму, вона хотіла передати теплі речі, на випадок, коли б вивозили до концентраційного табору. Все прийняли, але його вона не бачила. Та завдяки щирому приятелеві нашої родини, адвокатові Володимирови Бемкові, вдалося, цю здоров'ям тендітну, шляхетну, невинну людину, вирвати з тенетів неминучої страти в нацистичній тюрмі.

Через тижнів — два радісна вістка блискавкою перейшла поміж нами, учнями: „Наш дорогий, любий учитель повернувся домів". Багато пізніше в листі до мене він писав: „Вирвався щасливо від большевиків, та до других чортів попав в Ґестапо. Спасибі добрим людям, що вирвали мене з лабет смерти — твій татусь разом з адвокатом Бемком; молюсь за них кожного дня". (19-го квітня 61 р.) Розуміється всі прийшли його вітати на волі та рішили зробити спільну знімку, бо фронт зі сходу чимраз ближче підсувався до Збруча й ніхто не міг передбачити, що з нами станеться.

(Закінчення буде)

Щотижнева...

(Закінчення зі стор. 1)

лі Міньки, Карпилівка та ін. Виселення заплановано на першу половину березня ц.р. Отже, виходить, що протягом трьох років влада приховувала від людей правду про небезпеку для їхнього здоров'я. Крім Народицького району, високий радіяційний рівень спостерігають і в інших північно-східних районах Житомирської области — Коростенському, Овруцькому, Малинському — проте партчиновники ніяк не хочуть цього визнавати. Тимчасом у цих районах дедалі більше людей слабне і хворіє.

• 8-го березня у Москві відбулася зустріч ув'язненого до психлікарні за правозахисну діяльність члена УГС Анатолія Ільченка з комісією американських психіятрів. На зустрічі був присутній редактор „Експрес-хроники" О. Подрабінек. Комісія визнала А. Ільченка психічно здоровим.

• 8-го березня у Києві о год. 4-ій функціонери репресивних органів силоміць посадили в літак члена комітету за відновлення Української Автокефальної Православної Церкви священика Богдана Михайлечка і відправили до Латвії, де він мешкає. Це беззаконня влада вчинила для того, щоб не допустити до відправлення у Києві 10-го березня Панахиди в пам'ять Шевченка, яку мав відслужити о. Михайлечко.

• 9-го березня у Києві біля пам'ятника Шевченкові відбувся вечір пам'яти великого Кобзаря. Члени УГС Тарас Компаниченко і Ярослава Данилейко поклали кошик квітів з блакитною стрічкою і написаним на ній жовтими літерами гаслом від Української Гельсінкської Спілки. Потім біля пам'ятника виступили члени Всеукраїнської Координаційної Ради УГС Микола Горбаль, Олесь Шевченко та інші.

• У Мінську утворилося Товариство „Полисья", лідерами якого є Шилягович і Панковець. Члени цього товариства вважають жителів Полісся — поліщуків — окремим слов'янським народом, відмінним як від білорусів, так і від українців. Білоруська преса критикує і осуджує діяльність Товариства „Полисья".

• 9-го березня у Львові недавнього брежнєвського політв'язня Григорія Приходька викликали до Ленінського РВВС, де старший інспектор відділу повідомив, що прописку йому відмовлено. Це ще раз свідчить, що на Україні ще й досі править запеклий брежнєвець Щербицький і перебудова — це порожній звук.

• 10-го березня у Львові в льокомотивному депо Львів-Захід секретар парторганізації Киселиця на щотижневих зборах машиністів зробив спробу організувати колективний осуд працівника депо, члена УГС Володимира Яворського, за те, що той подав нібито неправдиву інформацію до пресової служби УГС про конфлікт адміністрації депо з машиністами-екіпірувальниками. Але з того нічого не вийшло, бо Яворський прийшов з магнітофоном, маючи намір усе записувати. Злякавшися, що безчесність цієї затії буде зафіксовано на магнітну стрічку, а також, що Яворський на зборах перед простими машиністами спростує всі звинувачення проти нього, заступник начальника депо Ручка і парторганізатор Киселиця разом зі своїми прибічниками-інструкторами Драньовським, Большаком, машиністами Ільницьким, Жуком, Федьківим та Бойком, відомими в депо як прислужники адміністрації, заявили, що не бажають розмовляти з Яворським при ввімкненому магнітофоні. Побачивши, що рядові машиністи залякані і не зважуються виступити проти адміністрації, Яворський відмовився говорити без магнітофону і вийшов із залі.

• 11-го березня у Чернівцях відбулися установчі збори Чернівецької філії УГС. Головою філії обрано Валерія Кузьміна. Від Всеукраїнської Координаційної Ради УГС на зборах був присутній Степан Хмара. В год. 5-ій в приміщення, де працює Валерій Кузьмін, і в якому, крім Кузьміна, перебували члени Виконавчого Комітету Степан Хмара, члени Чернівецької філії УГС Олег Вдовін, Емануїл Ганкевич, Ігор і Оля Варнін, увірвалася група міліціонерів і всіх без жадних пояснень було відвезено у міліційне відділення. Розмовляючи в одному з кабінетів із С. Хмарою, старший інспектор карного розшуку капітан Глевський пояснив, що ця міліційна акція спрямована на виявлення наркотиків. Такі лицемірні пояснення для прикриття свавілля влади в Україні вже стали звичними. Через деякий час С. Хмару посадили в „Жигулі" і в супроводі капітана міліції та особи в цивільному, які відмовилися себе називати, відправили до Тернополя, а там о год. 11-ій відпустили. На прощання йому було сказано, щоб він не задумав знову вертатися до Чернівців, бо все повториться.

Старі...

Закінчення зі стор. 2

раз у рік молоді дівчата у гагілках. Українці не стануть пригадувати жидам, те що вони робили 300-400 років тому, бо вони з природи своєї не є злопам'ятні, або прямо не мають такої доброї пам'яті, як жиди. Краще було б, якщоб автори були проаналізували „нові рани", завдані таки цього століття, тобто діяльність Лейби Троцького, Лазаря Кагановича, Гершка Ягоди, Лаврентія Берії, Хатаєвіча та інших їм подібних. Рани заподіяні цими людьми відчуває, мабуть, ще й сьогодні кожна українська родина в Україні і поза нею. Це власне, вони довели до того, що з приходом німців у 1941 році в Україні творилися різні військові частини, включно з Дивізією „Галичина" для боротьби з большевизмом. Краще було б, якщо б Тропер і Вайфельд написали вступну статтю про „нові рани", про те хто руйнував Українську Народну Республіку і творив совєтську владу в Україні і як та совєтська влада трактувала український нарід, його культуру й цивілізацію. Навіщо нам повертатися сотні років узад, говорім про недавно минуле, трагічне минуле, та як тому запобігти на майбутнє.

Дуже характерним для українсько-жидівських стосунків є приклад, який автори наводять в „Епілогу", що стосується Дивізії „Галичина". „У Львові один українець остерігав свого колеґу з Інституту жида Йосифа про те, що в річницю вбивства Петлюри плянується протижидівська акція. Щоб рятувати Йосифа, він дав сховок йому і його дружині, чим наражав себе на певну смерть, якщо б німці то викрили. На щастя, так не сталося і так українець урятував життя двом людям. Йосиф з дружиною скоро виїхав зі Львова і зв'язок із його колегою українцем зірвався. Однак у міжчасі Йосиф якось довідався, що той українець пізніше пішов до Дивізії "Галичина". Вкінці Йосиф опинився в Торонто і одного разу, йдучи вулицею Коледж хтось вискочив з гурта прохожих людей і обняв Йосифа. Йосиф глянув на нього і пізнав свого добродія, який врятував йому життя, але скоро вирвався з його обіймів, кажучи: „Вибач, але я не можу приятелювати із колишнім членом Дивізії 'Галичина'. Наша приязнь закінчена і Йосиф відійшов, не привітавшись з колегою, який йому і його дружині врятував життя за німецької окупації" (стор. 339-340). Так виглядає на ділі жидівська вдячність. Які Йосиф мав жалі чи претенсії до Дивізії „Галичина" не сказано, бож обвинувачення Дивізії Жидівським Конґрисом в 1950 році, як і останньо перед Комісією Дешена, ніколи не були, бо й не могли бути доказані. Оба автори також нічого конкретного не закинули Дивізії „Галичина", однак не спромоглися погодитися з твердженням Комісії Дешена, що Дивізія, як військова одиниця, не має за собою ніяких злочинів і тому сама приналежність до Дивізії також не можна трактувати, як злочин. Видно, що жидівський стереотип взяв верх над науковим об'єктивізмом обидвох авторів. Так само незрозумілою є тут згадки про річницю вбивства Петлюри, що підказує, що протижидівську акцію підготовляли таки самі українці, а німці, мабуть, готувалися боронити жидів.

Отже, як бачимо з того, до повної об'єктивности авторам ще таки далеко, але, не зважаючи на те, це ще, мабуть, одна із кращих книг на тему українсько-жидівських взаємовідносин. Усім зацікавленим українсько-жидівським питанням радимо познайомитися із змістом цієї праці вже хоч, би тому, щоб переконатися, як глибоко засвоєний навіть у молодих жидів-науковців стереотипне поняття, що українці це непоправні антисеміти. Крім того варто також познайомитися з їхньою аналізою української і жидівської груп у Канаді. Вкінці слід згадати також ще й те, що книжка має також й одну карту України, на якій є зазначені кордони української совєтської республіки з-перед 1939 року, а також і з етнографічними кордонами.

175-ліття...

Закінчення зі стор. 2.

Не вистачить учителів, бо загинуть в армії, не вистачить техніків, трактористів, інженерів, агрономів. Вони теж поляжуть у війні, а прокурорів і слідчих вистачить. Всі цілі і здорові, як ведмеді, і досвідчені у своєму фахові". Це вони, оці прокурори, завели у безвість українську мову, вигнали її з навчальних завeдень, з урядових контор і з редакційних заль. Вони і виставку організували у ЮНЕСКО, нетямлячи нічого в культурних справах і нею це більше ізолюючи Україну від світового культурного розвитку.

У ПОНЕДІЛОК, 27-го березня ц.р., Польща й Ізраїль відкрили регулярні полети пасажирських літаків між Варшавою і Тель Авівом. О год. 10-ій рано ізраїльський літак „Боінґ-747" компанії „Ель-Аль" відлетів до Варшави з тель авівського міжнародного летовища. На покладі літака був міністер транспорту Моше Кацав. Повітряні полети між Польщею й Ізраїлем відновлено з ініціятиви ізраїльського уряду.

ПРИ КІНЦІ ТРАВНЯ цього року в Торонто, Канада, буде відкрита одна з більших міжнародних військових виставок-ярмарків під назвою „Армекс-89". За підрахунками організаторів виставки в ній братимуть участь понад 420 компаній з кізних країн світу, які продукують для власних потреб і для експорту до інших держав, зброю, військовий виряд, електронічні апарати зв'язку, однострої тощо. Координатор виставки підполковник-пенсіонер Стюарт Нортроп заявив кореспондентам, що виставка дась можливість представникам різних країн познайомитись з різними видами наймодернішої продукції зброї. Виставку підтримує Уряд ЗСА й американська амбасада в Оттаві. На відкриття прибуде з Вашінґтону високий представник Пентаґону.

ДРУКАРСЬКА ПОМИЛКА

У статті „Економічні передбачення на 1989 рік", „Свобода" ч. 50 з 17-го березня ц.р., третя колонка, 13-ий рядок з долу замість слова „експорт" має бути „імпорт". — Ред.

ПРЕЗИДІЯ ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ „СЛОВО"

має велику честь привітати тих членів нашого Об'єднання, які в цьому році відзначають круглі ювілейні дати від свого народження, а саме:

Олександра Петровича Оглоблина та Валентина Івановича Сім'янцева
з їхнім славним дев'ятдесятиріччям,

Докію Кузьмівну Гуменну,
Юрія Андрійовича Крохмалюка-Тиса та Ростислава Кедра
з їхнім вісімдесят-п'ятиріччям,

Юрія Гавриловича Бойка-Блохіна
з його вісімдесятиріччям,

Василя Івановича Гришка та Івана Дмитровича Боднарука
з їхнім сімдесят-п'ятиріччям

Олексу Григоровича Мальченка-Ізарського,
Оксану Дмитрівну Соловей,
Володимира Івановича Жилу та Юрія Остаповича Луцького
з їхнім семидесятиріччям

і бажає всім Ювілярам довгих років життя у повному здоров'ї та гарних сприятливих обставин для продовження їхньої відданої праці для добра української культури.

ПРЕЗИДІЯ О.У.П. „СЛОВО"

ПОДЯКА

РЕКТОРАТ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ у МЮНХЕНІ

висловлює щиру подяку усім Вельмишановним Жертводавцям за грошеві пожертви на потреби й діяльність УВУ

У 1987 р. склали:

Америка

45,600 д: Фундація УВУ, Ню Йорк; 4,000 д: М. Пирський, Ню йорк; 1,000 д: Український Народний Союз, Ню Джерзі; 800 д: В. і О. Скоцень, Стетен Айланд; по 500 д: о. П. Малюґа, Йорктон, „Самопоміч" — Федеральна Кредитова Кооператива, Ню Йорк; 300 д: Й. і М. Сохор, Маямі Біч, Фл.; 250 д: Відділ ОУА „Самопоміч", Нюарк; по 100 д: С. Мартинюк, Феніксвілл, Відділ ОЖ ОЧСУ, Голлівуд

Канада

По 10,000 к. дол.: Т. і А. Панчишин, Ніяґара (стипендійний фонд), Т-во алюмнів і Прихильників УВУ, Торонто; 4,029.70 кд: М. Чернецький, Саскатун (зі завіщання В. Глучаника); 2,000 кд: Канадська Фундація УВУ, Вінніпеґ; 1,025 кд: М. Називальський, Вердун, Квебек (зі спадку В. Грицини); 1,000 кд: Український Клюб Сеньйорів, Міссісауґа, Онт.; 500 кд: Є. Пастернак, Міссісаґа; 150 кд: о. д-р Л. Чайка, Вал д'Ор; 100 кд: Р. Неґребецький, Галіфакс; 90 кд: проф. Б. Т. Цюцюра, Мюнхен

Австралія

500 австр. дол.: КоДУС — Представництво на Австралію; 200 австр. дол.: „Карпати" — Укр. Кред. Спілка, Л'ілкомбе

Франція

10,000 фр. фр.: Л. Кульчицька, Сарсель

Німеччина

3,000 нм: д-р Е. Деринґ, Бернек; 2,500 нм: проф. П. Гой, Ню йорк; 1,424 нм: д-р А. Животенко-Пянкофф; 1,035 нм: проф. В. Жила; по 1,000 нм: д-р О. Й. Трост, Білефельд, д-р В. Нойдекер, Мюнхен, д-р В. Шель, Мюнхен, сенатор Ґ. Блінреґойзер, Ґеттінґен, сенатор В. Шеттлер, Реклінґгаузен; 848 нм: д-р О. Черненко-Рудницька; 644 нм: проф. П. Цимбалістий, Лондон; по 500 нм: д-р Ю. Денбський, д-р Б. Кузь, Мюнхен; 448 нм: проф. К. Митрович, Париж; 420 нм: д-р І. Жеґуц, Мюнхен; 364 нм: д-р Б. Вітошинський, Париж; 308 нм: проф. О. Горбач, Франкфурт; по 300 нм: П. і О. Саварини, Канада, І. Холявка, Мюнхен; 280 нм: проф. А. Жуковський, Париж; по 200 нм: проф. В. Лев, Ню Йорк, інж. Й. Саюк, Обернойхінґ; 190 нм: д-р О. Вітошинська, Париж; 165 нм: проф. В. Янів, Мюнхен; 160 нм: д-р В. Гординський, Ню Йорк.

UKRAINISCHE FREIE UNIVERSITAT
Pienzenauerstr. 15, 8000 Muenchen 80, West Germany

ПОДЯКА

З волі Всевишнього дня 9-го листопада 1988 року відійшов від нас у Вічність

наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО, БРАТ і ДІДУСЬ

бл. п.

ЮРІЙ ЦЬОЛКО

Цією дорогою складаємо нашу подяку Родині, Приятелям, Знайомим та членам Організацій околиць Коговс, Трой та Вотервліт за особисті, телефонічні та листовні вислови співчуття, за квіти та вінки на свіжу могилу покійного Юрія.

Наша спеціяльна подяка о. Теодорові Гуманицькому, пароховi ЎКЦеркви св. Миколая у Вотервліт, Н. Й., за відслуження похоронних відправ, св. Літургії та відпровадження Тлінних Останків Покійного на місце Вічного Спочинку.

Щиросердечне спасибіг панству Дозі та Славкові Кушнір за їхню всесторонню поміч перед та після похоронних відправ та паням, членкиням 99-го Відділу СУА за приготування тризни.

Ми вдячні редакторові Дурбакові за його слово-прощання над могилою Покійного й інж. Романові Ракочому за його щирі та теплі спомини про Юрка висловлені під час тризни.

Ветеранам американських військ, Укр. Дивізії та УПА округи Олбані складаємо подяку за участь у Панахиді та несення домовини на цвинтарі.

За спокій душі Покійного св. Літургії жертвували:

Оксана Бережницька, Ліда і Марко Цьолко, Ґрендма Етто, Люба Цьолко, 83-ій Відділ СУА в Ню Йорку.

На добродійні цілі датки зложили:

350 дол. — Надія і Маріян Цьолко, 154 дол. — Працівники Головної Канцелярії УНС та Свободи в Джерзі Сиrі, 100 дол. — Стефанія та Іван Цьолко.

По 50 дол. — Іванна Цьолко, Люба Цьолко, Люба Ярмак, Наталка і Маркіян Титла, Христина і Богдан Певний, Софія і Тит Геврик, Богданна й Евген Титла, Варка і Ярема Бачинський, Наталка й Анатоль Питляр, Христина та Адріян Цьолко, Павля і Орест Цьолко, Катруся і Ярема Цьолко.

По 40 дол. — Дарія і Володимир Семеґен, Ірена й Андрій Лащик.

По 30 дол. — Т. і П. Ярмак, Таня і І. Лисик, Ліда і Марко Пілецький, Стефанія і Лонгин Світенко.

По 25 дол. — д-р І. Гребеняк, Дарія і Едвард Камінський, Люба і Богдан Кутний, Оксана і Михайло Тарапацький, Галина і Богдан Титла, Юрій Штогрин.

По 20 дол. — Д. і С. Ганас, Анна й Ігор Цьолко, Марта і Роберт Вілліямс.

По 10 дол. — Ш. І. Раджерс, Маркіян Стасюк.

Датки розіслано:

На будову нового Українського Музею в Ню Йорку	$550 00
Земельний Фонд Бразилії через ЗУАДК	535 00
Відбудову Українських Церков на Лемківщині	445 00
Закордонне Представництво Української Гельсінкської Групи	100 00
Товариство св. Софія	10.00
Разом	$1 640 00

Ще раз наша глибока подяка Всім за участь у відправах, молитви, квіти, св. Літургії та датки на добродійні цілі зложені в пам'ять нашого Найдорожчого Покійного Юрія.

Дружина — ІВАННА
Дочки: ОКСАНА, РОМА, ЗІРКА та ОЛЕНКА
Сестра — ВАРКА
Брати: ІВАН і МАРІЯН

Ділюся з Рідними і Приятелями жалібною вісткою,
що в суботу, 11-го березня 1989 року,
прийнявши Святе Єлеопомазання
за нашим православним обрядом,
упокоїлась у Всевишньому в місті Глиняни коло Львова
моя Дорога МАТИ

бл. п.

МАРІЯ ФЕРОРІВНА ЯСЕНИЦЬКА

з дому ПИЦАНЬ

Покійна народилась в селі Шибалин коло Бережан 7-го грудня 1893 року, де провела дитячі роки.

ПОХОРОНЕНА на цвинтарі в Глинянах коло свого покійного Мужа.

Нехай наша рідна земля буде Їй легкою!

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Син МИКОЛА ВОЛОДИМИР

Ділимося сумною вісткою, що по довгій і тяжкій недузі дня 21-го лютого 1989 р. відійшла у Вічність на 66-му році життя, вдова по бл. п. Іванові Демчині

бл. п.

МАРІЯ (ІРОД) ДЕМЧИНА

народжена 16-го лютого 1922 р. в селі Височко Нижне, повіт Турка над Стриєм, Західня Україна.

ПОХОРОН відбувся 20-го лютого 1989 р. з похоронного заведення Градовського до української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Дітройті, а відтак на цвинтар св. Ядвіґи в Дірборн Гайтс, Миш.

Покійна була членкою Осередку СУМА „Київ", належала до драматичного гуртка при Осередку, була членкою оселі СУМА „Київ" та Визвольного Фронту, належала до 292-го Відд. УНС.

На похоронах присутні зложили 280 дол., з яких призначено 170 дол. на Служби Божі, а 110 дол. на народні цілі. Жертводавцям щира подяка.

Горем прибиті:
дальша Родина в краю і Канаді,
односельчани, близькі друзі і приятелі в Америці

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Дорогого
ТАТА, ДІДА І МУЖА

бл. п.

Григорія Главацького

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА

в церкві св. Йосафата в Пармі, Огайо
14-го квітня 1989 р. о год. 9-ій ранку

Просимо згадати Покійного у своїх молитвах.

В смутку: ЖІНКА, ДІТИ і ВНУКИ

У 5-ТИ РІЧЧЯ З ДНЯ СМЕРТИ
Диригента, Композитора, Учителя та Кобзарського Батька

Григорія Китастого

відправиться

П А Н А Х И Д А

в українському православному соборі
св. Володимира (Парма, Огайо)
в неділю, 9-го квітня 1989 р. о 10-ій год. ранком
після Служби Божої

Закликає до участи ШКОЛА БАНДУРИ ім. Г. КИТАСТОГО при соборі св. Володимира.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

УСК Ню Йорк — Гадсон Веллі СК — 4:1

Цими футбольними змаганнями, що відбулися в неділю, 19-го березня, перша дружина УСК-у розпочала весняну рунду ігор за чемпіонат III-ої дивізії Космополітальної Ліги Ню Йорку. Вже на початку змагань суперники захопили ініціятиву і провели ряд швидких рейдів під ворота УСК-у, в одному з яких і здобули ведення 1:0.

Одначе наша дружина, що цим разом виступила у свому кращому складі, поволі вирівняла гру і вже в останніх 15-ти хвилинах першої половини перейняла ініціятиву, завдяки чому Асла на початку вирівняв вислід 1:1 та кілька хвилин перед перервою здобув ведення 2:1. Після перерви наші футболісти вповні панували на грищі, створюючи ряд добрих нагод до піднесення рахунку голів. У 65-ій хвилині Коваленко з гарної акції нападу підніс вислід до 3:1. В кінцевій фазі тієї зустрічі Машадо з карного стрілу встановив кінцевий вислід 4:1. Після тієї перемоги наша дружина займає в показнику табелі ігор третє місце. Склад дружини в цих змаганнях: Сізар, Сільва, Нюгоф, Марсело, Матеуш, Павліно, Коваленко, Гупало, Машадо, Сантос, Шонд, Ноел, Ізі. Провідник і тренер Степан Коваленко.

С.К.

УСВТ „Ч. Січ" — „Бенфіка" — 1:2

Нюарк, 19 березня. — Були це чвертьфінальні змагання в стейті за аматорську чашу ЗСА, в яких „Ч. Січ" зазнала поразки в догривці 1:2 і цим самим відпала від дальшої участі ігор в цій серії. До перерви „Січовики" вели 1:0, що його з подачі Торія ефектовно здобув Андрій Бакун. Протягом другої половини наші футболісти створили кілька чергових, добрих можливостей до здобуття голів одначе чолові стрільці нападу не зуміли використати цих позицій, м'яч пролітав понад або поруч воріт португальців.

В 85-ій хвилині господарі провели свою чергову контратаку, з якої вирівняли вислід — 1:1. Згідно з правилом розгривок за цю чашу, суддя зарядив догривку 2x15 хвилин. В першій половині тієї догривки, не зважаючи на створені можливості, жодній, із дружин не пощастило здобути голя. В другій половині кілька хвилин перед закінченням португальці створили критичну ситуацію в підворітті гостей, з якої і здобули переможнього голя зустрічі — 2:1. Тепер „Ч. Січ" продовжуватиме змагання весняної рунди за чемпіонат І-ої дивізії Ґарден Стейт Ліги. Календар виступів „Ч. Січі" у себе вдома на площі Фарчерс Ґров в Юньйон (усі змагання відбуватимуться в год. 5-ій вечором). 9-го квітня, 23-го квітня, 7-го, 14-го і 21-го травня ц.р.

Тепер у складі „Ч. Січі" виступають: Хамуляк, Т. Науменко, Ромійо, В. Науменко, Павлюс, Дворський, Брієнза, Армут, Мелет, Мирфі, Бакун, Мостровський, Твардовський, Куцина, Торій. Провідник і тренер Чижович.

В. Іванчук — переможець Міжнародного шахового турніру

На початку березня ц.р. закінчився в місті Лінаресі, Еспанія, великий міжнародний шаховий турнір, в якому взяло участь яскраве сузіря гросмайстрів екстра кляси. За вийнятком чемпіона світу Каспарова, грали в цьому турнірі майже всі представники світової шахової еліти, які мають найвищий рейтінг. Іванчука запросили, бо він у світовій „табелі про ранги" за станом на 1-го січня 1989 року займав шосте місце. Василь Іванчук, уродженець Бережан, нині проживає у Львові і там його зобов'язали належати до військового шахового клюбу (його вік підлягає службі в армії).

Іванчук переміг: Яна Тіммана (Голляндія), півфіналіста змагань претендентів за чемпіонат світу, чвертьфіналіста цих же змагань Найджела Шорта (Англія), Йогана Гяртарсона (Ісляндія), учасника суперфінального матчу претендентів 1987 року Андрія Соколова (Росія) і триразового чемпіона СССР, українського шахіста зі Львова Олександра Білявського. Решту зустрічей — з Карповим (Росія), Гульком (ЗСА), Юсуповим (СССР), Любоєвичем (Югославія) і Портішом (Мадярщина), — ремісував і остаточно здобув 7.5 точок. Дальші місця зайняли: Карпов — 7, Любоєвич — 6, Тімман і Шорт — по 5,5, Юсупов — 5, Білявський — 4,5, Портіш — 4, Гулько і Соколов — по 3,5, Гяртарсон — 3.

Слабше сподівань вийшов вже згаданий інший український визначний шахіст Білявський, який розпочав турнір трьома підряд поразками. Пісніше він виграв три — з Портішем, Гульком і Юсуповим, але кращого місця не здобув.

Сенсаційний успіх Іванчука заслуговує на увагу. Вибивається цей український шахіст на світовій арені вже кілька років. Прикро, що його осяги дуже часто вписують на конто Росії. Наївні і тупоголові шахові діячі і журналісти в західньому світі автоматично мішають назву СССР і Росія, як одне і те саме. Для них СССР — Росія, як цього прагнуть російські імперіялісти. Отже у випадку шахістів, якщо вони з Києва, Львова, Одеси, Харкова, Тбілісі, Риги, Вільнюса чи інших міст поневолених народів, їх звуть „росіянами". Так називали теж в ЗСА Іванчука і, як не дивно, цю нісенітницю не спростовували шахові „бонзи" СССР ані офіційне „представництво" Української РСР в ООН. Чомусь „перебудова" і „гласність" не працює в цій ділянці. Чи може „перебудову" і гласність" запрягли до шовіністично-імперіялістичного воза Росії?

Успіхи „Сокола"

Продовжуються ігри за чемпіонат вищої гаківкової ліги СССР. Київський „Сокіл" відбув три чергові календарні змагання з яких одну програв на виїзді у Воскресенську — 6:8 і дві виграв у себе вдома з свердловсь ким „Автомобілістом" 8:4 і московськими „Крилами Рад" — 3:1. В складі „Сокола" нині вибиваються власні вихованці: воротар Бруль, Годинюк, Шахрай, Ботвинко, Найда, Василенко і Христич. Гаківковий сезон продовжується.

(от)

Тисячоліття Хрищення Руси-України у Фініксі

Місцевий комітет Тисячоліття Хрищення Руси-України у Фініксі, Арізона, почав свою працю ще у червні 1987 року під проводом його голови інж. Володимира Чопівського. Комітет запросив Архиєпископа УАПЦеркви Владику Константина і представника УКЦеркви Владику Лотоцького, о. митрата Маріяна Бутринського.

Рано 25-го вересня парафіяни церкви Св. Покрови зустрічали Архиєпископа Константина. Голова парафіяльного уряду Петро Бойко привітав достойного гостя хлібом і сіллю і Владиці вручили букет рож. Владика поблагословив вірних, подякував за вітання і увійшов до церкви, де чекав його з хрестом на таці о. протопр. Іван Крестюк, настоятель парафії Св. Покрови. Владика взяв хрест і благословив отця і вірних, а о. І. Христюк привітав Владику. Після цього Владика війшов у алтар і перед Служ бою Божою посвятив головний престол і два аналойчики, при освяченні співав хор з церкви св. Андрія з Лос Анджелесу з Каліфорнії. Опісля почалася Архиєрейська Служба Божа. З Владикою Константином стали до Богослуження отці: митрат і декан Галик-Голутяк, митрат Іван Крестюк і Степан Ґаґіч — сербський православний священик. Хор з Лос Анджелесу під диригентурою Григорія Галика-Голутяка. 3-ій час відчитав Микола Теслевич, а Апостола читав Юрій Ілінський. Владика Константин виголосив проповідь з нагоди Тисячоліття Хрищення Руси-України, побудовану на історичних фактах життя і розвитку Христової Православної Церкви в Україні. Настоятель парафії Св. Покрови о. митрат Іван Крестюк подякував за величаве служіння Св. Літургії і за проповідь слова Божого: ми молились одним серцем і одними устами разом з вами, наш Владико!"

При кінці о. Іван запросив присутніх на обід, який приготовило Сестрицтво. Після обіду Архиєпископ Константин і всі, що були на обіді, поїхали до Сирійської східньо-православної церкви, де відбувся спільний Молебень разом з представниками УКЦеркви, яких очолив о. митрофорний Маріян Бутринський, який заступав Владику Іннокентія Лотоцького з Чикаґо. Молебень відправив Архиєпископ Константин в асисті: о. митр. М. Бутринського, о. Степана митрата Галик-Голутяка з Лос Анджелесу, о. митрата Івана Крестюка, о. Григорія Волковинського, настоятеля УПЦеркви в Сан Дієго, Каліфорнія, і о. Степана Ґаґіча з сербської церкви. Біля вівтаря стояв римо-католицький єпископ Браєн імолився разом з нами. О. митрат М.Бутринський виголосив проповідь українською мовою. Архиєпископ Константин виголосив проповідь англійською мовою. Хор під проводом С. Галик-Голутяка проспівав „Боже Великий, єдиний". О. митрат М. Бутринський започаткував „Гимн Тисячоліття" на слова поета о. Зореслава Соболя, який відспівали всі присутні. Після Молебня всі поїхали на бенкет до модерного нового готелю в Скатсдил біля міста Фініксу. 300 осіб взяло участь у бенкеті, між ними 50 осіб гостей американців і 29 хористів з УАПЦеркви св. Андрія в Лос Анджелесі. Заля була гарно вдекорована, на стіні напис на синьому полотні золотими буквами: „Тисячоліття Хрищення України", який виконав заступник голови комітету Ярослав Росола. Всі столи були прикрашені квітами. За головний стіл засіли: В. Чопівський з дружиною — голова, Архиєпископ Константин, представник єпископа Іннокентія Лотоцького митрат М. Бутринський, Ольга Сливка, Я. Росола, митрат о. С. Галик-Голутяк, митрат о. І. Крестюк та інші. Голова В. Чопівський попросив о. митрата Галик-Голутяка молитвою започаткувати бенкет. В. Чопівський привітав Архиєпископа Константина і представника єпископа Іннокентія Лотоцького о. митрата Бутринського і отців. Представив головний стіл і передав тостмайстрові Орестові Єйні дальше ведення програми святочного бенкету. Перед початком обіду були відспівані американський і український гимни. О. Єйна попросив о. митрата М. Бутринського виголосити святочну промову в пошану Тисячоліття. З черги О. Єйна покликав Архиєпископа Константина, який виголосив слово англійською мовою. Наступним промовцем був почесний конґресмен Е. Род, якого привітали оплесками.

По промовах були відчитанні привіти, а привіт від президента Р. Реґена висвітлено на екрані, в якому він передав святочний привіт з нагоди 1000-ліття Хрищення Руси-України. Після цього хор виконав: „Цей день, що створив його Господь" Бортнянського, „Блажен муж", „Тебе, Бога, хвалім", Бортнянського, Боже Великий, Єдиний і „Боже, благослови Америку.

Микола Теслевич

Річні загальні збори Осередку СУМ ім. Павлушкова в Чикаґо

У неділю, 26-го лютого у власному домі відбулися річні звичайні загальні збори Осередку СУМ ім. М. Павлушкова.

Коротким вступним словом збори відкрив уступаючий голова Осередку Ярослав Верещак та попросив присутніх однохвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять колишнього голови Осередку та довголітнього сумівського виховника бл. п. М. Яременка та прихильника сумівської молоді бл. п. Т. Дацкова.

Для ведення зборів обрано президію в такому складі: М. Куляс — голова, д-р П. Надзикевич — заст. голови та Леся Дерех — секретар.

По відчитанні Марійкою Косач протоколу з минулорічних зборів приступлено до звітів уступаючої управи: булавна Христя Косач звітувала про працю з юнацтвом СУМ. Крім тижневих сходин, виховно-відпочинкових та вишкільних таборів, юнацтво брало участь в різних національних і традиційних святах, панахидах, стійці при Божому Гробі, святкових апеляхх, у святкуванні 1000-річчя Хрищення України, а також організовано кілька прогульок. Про фінанси звітував Ю. Верещак, наголошуючи, що завдяки жертвенності членства СУМ, батьків сумівського юнацтва, прихильників нашої Спілки, а зокрема наших банків „Певність" та „Самопоміч" ми втримуємо власний дім та Оселю в Барабу.

Гордістю нашого Осередку є танцювальний ансамбль „Україна", який у звітному році відзначає 10-річчя свого існування, заявив на вступі свого звіту менажер ансамблю Я. Куляс. Керівником ансамблю та школи українського народного балету є хореограф Є. Літвінов, а йому асистують І. Шалева та Оксана Павлівець. У ювілейному році 1000-річчя Хрищення ансамбль „Україна" своїми виступами збагачував програми святкувань крім у Чикаґо, також у Клівленді, Віндзорі — Канада, Фініксі, Арізона та Крайовому святкуванні у Вашінґтоні. Школа народного балету мала п'ять виступів. Про господарський стан Оселі звітував Д. Багрій. У своєму обширному звіті голова заряду Оселі наголосив про ті всі ділянки праці, що їх запляновано та виконано у звітному часі, а започаткована будова двох мотелів завершиться у першій половині поточного року. Доповнення про діяльність Управи склав уступаючий голова Я. Верещак. Як у кожному, так і у звітному періоді наш Осередок влаштував: спільне свячене, день сумівської молоді, відкриття та закриття сезонів на Оселі, святомиколаївський вечір, сумівський „базар", новорічний баль „Маланку" та сумівську „Ялинку". Крім організування власних імпрез, наше членство бере постійно участь в імпрезах, що їх улаштовують ОУВФ чикаґівської метрополії чи іллинойський Відділ УККА. В діловому році наш Осередок взяв активну участь: в окружних нарадах ОУВФ в Палатайні та Дітройті, світовому злеті СУМ у Римі, Здвизі СУМ в Клівленді, Світовому Конґресі СУМ в Торонто, Крайовому святкуванні 1000-ліття Християнства України у Вашінґтоні, а змагуни нашого Осередку на Спортовій Олімпіяді у Філядельфії в різних видах спорту здобули 42 нагороди.

Звіт Контрольної комісії Осередку подав її голова П. Куліш.

Після запитів і дискусії над звітами членів уступаючої Управи, на внесок Контрольної комісії схвалено діяльність Управи тас уділено абсолюторію.

На пропозицію голови номінаційної комісії Маряна Колодія загальні збори обрали нову управу Осередку. Головою обрано Ярослава Верещака.

В цьому році прападає 40-річчя Осередку СУМ ім. Павлушкова. У зв'язку з цим ювілеєм д. Степан Бабик запропонував, щоб Осередок влаштував такі імпрези: урочисто посвятити два новозбудовані мотелі на Оселі СУМ в Барабу; підготовити ювілейний бенкет, на якому відзначити многогранну працю сумівської молоді; розпочати підготову концерту сумівських самодіяльних гуртків. Булавна Христя Косач запропонувала відновити діяльність виховної Ради СУМ, а д-р Павло Надзікевич звернув увагу, що 1989 рік — це Рік Української Мови, тому пропонує посилити навчання мови по роях та під час таборування на Оселі.

Після внесків і побажань переобраний голова Ярослав Верещак подякував за довір'я і вибір та закликав членів новообраної Управи та всіх членів Осередку до співпраці.

Молитвою „Боже Великий" закінчено загальні збори Осередку.

Г. Д.

Десята річниця відходу у вічність сотника д-ра І. Козака

Пройшло 10 років, як українська громада Ню Йорку і діяспори попрощала великого сина України, патріота, борця, громадсько-суспільного діяча, адвоката на рідних землях сотника д-ра Івана Козака.

Св. п. сот. д-р І. Козак

Сл. п. сот. Іван Козак народився 8-го серпня 1891 року в селі Гошів, повіт Лісько на Бойківщині, на західньоукраїнських землях. Середню освіту закінчив в Академічній гімназії у Львові 1910 р. з відзначенням. По матурі вступив на правничий факультет у Львові. Був це передвоєнний час, вже в повітрі чути було запах пороху. В той час російська імперія шукала різних провокацій, щоб почати війну проти Австрії і Німеччини.

Сот. Іван Козак в 1912 році зголосився добровольцем до австрійської армії, до 80-го полку піхоти, де поступив до старшинської школи, яку закінчив успішно в XI-му Корпусі піхоти. Як чотовий був висланий з його чотою на російський фронт, де був тяжко ранений в обидві ноги. Після довшого лікування був призначений до канцелярійної служби при Корпусній Команді в Кошицях. Незабаром був перенесений до дальшого лікування до Відня. По видужанні зголосився на старшинський вишкіл польової жандармерії. Після закінчення цього вишколу був призначений комендантом відділу польової жандармерії на Холмщині. Там перебував до розпаду австрійської монархії. В австрійській армії отримав звання поручника, дві медалі хоробрости, Сіґнум-Лявдіс, Карль-Трупен Кройц і медалю за поранення.

На початку. листопада 1918 року поручник І. Козак зголосився до Української Галицької Армії і був прийнятий Державним Секретарем Військових Справ полк. Дмитром Вітовським, який підніс його до ранги сотника та призначив комендантом жандармерії на Львівську область. Кілька місяців пізніше був приділений до штабу Начальної команди Галицької Армії та доручено йому зорганізувати польову жандармерію Української Галицької Армії. Після переведення організаційної праці, був призначений адьютантом до Головної Команди польової жандармерії Галицької Армії.

Перед переходом Галицької Армії за Збруч, сот. Іван Козак був призначений комендантом відділу жандармерії ч. 1. Цей відділ стаціонував у Вінниці, що була осідком Начальної Команди Галицької Армії та втримував залогу міста, але в 1920 р. Галицька Армія відійшла на Схід. Відтоді аж до кінця існування УГА на Придніпрянщині сот. І. Козак стояв на чолі свого відділу та ділив долю і недолю армії і разом з нею перейшов всі наступи й відступи. Ще того самого року включився зі своїм відділом в Перший Зимовий Похід, в якому перебув до кінця того походу, який був дуже тяжкий, але успішний бо від цього походу большевики зазнали великих втрат.

По підступному роззброєнні Галицької Армії поляками, зголосився до служби Української Дієвої Армії Народної Республіки та був призначений начальником штабу 5-ої Херсонської Дивізії, якою командував полк. Андрій Долуд.

В серпні 1920 р. перейшов з групою ген. Кравса до Чехо-Словаччини й був інтернований у таборі Ліберці, відтак в Йозефові. В тому часі отримав студентську відпустку до Праги та поступив на правничий факультет німецького університету, де зробив докторат з правничих наук.

По закінченні студій в 1923 році д-р Іван Козак вернувся знову до табору Йозефівки і був адьютантом коменданта табору ген. Галицької Армії Вольфа, а по його відході з табору перебрав українську команду табору, а також команду частин Галицької Армії в Чехо-Словацькій Республіці. В тім таборі залишився аж до 1927 р., та в порозумінні з Українською Владою, перевів ліквідацію українського майна, яке знаходиться в таборі. Це майно розділено й перевезено до Львова до українських установ.

Восени 1928 р. сот. д-р І. Козак повернувся до західньої України і по нострифікації своїх студій та відбутті адвокатської практики відкрив свою адвокатську канцелярію 1933 року в Угневі, а вліті 1934 р. польська поліція заарештувала його й запроторила до концентраційного табору Берези Картузької.

По Другій світовій війні д-р Іван Козак опинився на еміґрації, спочатку в Австрії, а згодом переїхав до ЗСА й поселився в Ню Йорку, де розпочав надзвичайно активну працю в суспільно-громадських і комбатантських організаціях. Він стає головою Відділу ОбВУА в Ню Йорку, головою Координаційного Комітету, Українсько-Американських і Американсько-Українських Ветеранів, а відтак почесним головою цього комітету, головою Комітету побудови пам'ятника Шевченкові у Вашінґтоні, на Ню Йорк. Перший заступник голови Головної Управи ОбВУА, голова контрольної комісії Т-ва за Патріярхат, голова Орденської Ради, Ордена Залізного Хреста Армії УНР та був членом багатьох інших організацій. Був заступником голови та референтом суспільної опіки, секретарем місцевого відділу Всеамериканського комітету для відзначення 40-річчя збройного виступу Українських Січових Стрільців і головою комітету Відділу для відзначення 35-ліття Першого Зимового Походу Армії УНР.

Крім відзначень з австрійської армії, сот. І. Козак посідав ще відзнаки з українських армій: Орден Залізного Хреста, Орден Симона Петлюри, Хрест Української Галицької Армії, Воєнний Хрест і Ювілейний Хрест ОбВУА. Хрест Симона Петлюри, Пропам'ятний Хрест УГА, відзнаки ВВ та Українських Націоналістів.

З сот. д-ром Іваном Козаком моя співпраця почалася в ОбВУА 30 років тому, а згодом в Комітеті Побудови Пам'ятника Шевченкові у Вашінґтоні (від Ню Йорку), від того часу ми співпрацювали аж до відходу сот. І. Козака до вічности. Найкраще розпізнається людину при співпраці. Перший раз у моєму житті я зустрів виняткову людину, з якою було приємно співпрацювати.

Сл. п. сот. д-р Іван Козак був дуже інтелігентний, шляхетний, скромний, сильної волі, залізного характеру, безкомпромісовий супроти ворогів України, великий український патріот, який горів любов'ю до України, людина суспільно-громадської праці, він ніколи не відпочивав бо все був зайнятий громадською працею. Добро українського народу, ідея самостійної України, були для нього святим чином, нічим незаступимим. В нього національна справа була понад усе. Це була людина великого маштабу української справи. Був справжнім вояком і ним залишився до кінця свого життя.

З великим жалем треба підкреслити, що ми, українці, не шануємо наших великих людей ні за життя, ні по смерти. В тій площині ми далеко залишилися від европейських народів. Минулого року я був два місяці в Польщі, то в кожному польському костелі при вході є вмурована бронзова таблиця з прізвищами ветеранів всіх польських армій, включно з АКА, прикрашені квітами та вічним полум'яним вогнем. Це є пошана до тих, які боролись за свій народ. Так само на цвинтарях, на всіх могилах горять лямпи і є свіжі квіти. Ми ще по-державницьки не думаємо, можливо колись навчимось, бо без минулого нема сучасного, а без сучасного нема майбутнього. В тім криється філософія будови нації. Ті пам'ятники минулого запалюють іскру національної свідомости в серцях майбутніх поколінь.

В ту десяту річницю відходу до вічности сл. п. сот. Івана Козака повинно появитись в українській пресі хоч десяток статтей, як вислів вдячности й пошани за його велику працю для української справи, для якої він посв'ятив ціле своє трудолюбиве життя.

Сл. п. сот. д-р І. Козак дбав також про родину, був добрим мужем, прикладним батьком, який виховав національно-свідомих дітей: дочку Оксану й сот. Володимира, який славно наслідував свого батька.

Микола Турецький